

ЕКОЛОГІЧНИЙ КВЕСТ ЯК ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ

Лариса ПРИСЯЖНЮК,

канд. пед. наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти,
Вінницький ДПУ імені Михайла Коцюбинського

Квест — чудова форма роботи для літнього періоду, оскільки забезпечує активність дітей, чергування різних видів діяльності та переживання ситуації успіху. З поданої статті ви дізнаєтеся про особливості квест-технології, а також ознайомитеся з прикладом екологічного квесту.

ДО ІСТОРІЇ ВИНИКНЕННЯ

Історія виникнення квесту бере свій початок у 90-х роках XX століття і пов'язана з розробленням комп'ютерних текстових квестів, у яких головний персонаж мав розв'язати певну задачу шляхом послідовного виконання низки логічних завдань. На зміну текстовим прийшли графічні квести з ілюстраціями та звуковим супроводом. Новим етапом у розвитку квестів стало розроблення пригодницьких комп'ютерних ігор, обов'язковим елементом яких залишилася яскраво виражена атмосфера квесту. Відносна жанр квесту впевнено розширив межі свого застосування й, зійшовши з моніторів комп'ютерів, забезпечив собі надійне місце в реальній (наприклад, квест-кімнати, квести по місту, музеях та ін.), а не віртуальній індустрії розваг.

КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Квест успішно увійшов в освіту і нині набуває значної популярності вже як освітня технологія. Свою першу апробацію в такому вигляді він пройшов у США в 1995 році, коли професором освітніх технологій Університету Сан-Дієго Берні Доджем було розроблено для інтеграції в освітній процес

веб-сайт (дослідник назвав його квестом), що містив проблемні завдання і передбачав самостійний пошук інформації в мережі Інтернет. З тих пір технологія веб-квесту посіла міцні позиції в освіті й у наш час широко використовується педагогами.

Утім квест-технологія у закладах освіти нині реалізується і без залучення Інтернет-ресурсу.

Освітній квест тлумачать як пошуковий спосіб реалізації освітніх цілей, який, на відміну від власне навчальної діяльності, містить елементи сюжету, рольової гри, пов'язаний з розшукуванням місць, об'єктів, людей, інформації, використовує ресурси певного середовища або ж інформаційні.

Цінність освітнього квесту полягає в його **потужній мотиваційній складовій**: освітні цілі реалізуються в захопливій ігровій формі з цікавим сюжетом, що містить елементи пошуку і відкриття.

Види квестів за типом завдань:

- ♦ інтелектуальні,
- ♦ ігрові,
- ♦ пошукові,
- ♦ екстремальні.

Визначальна риса освітнього квесту — домінування інтелектуальної й логічної складових.

КВЕСТ (від англ. *quest* — “виклик, пошук, пригода”) — змагання, зазвичай ігрового характеру, в ході яких команди або окремі гравці послідовно виконують заздалегідь підготовлені завдання (розв'язування головоломок, орієнтування на місцевості, побудова оптимальних маршрутів переміщення, пошук оригінальних рішень чи підказок тощо) для досягнення певної мети.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО КВЕСТУ

Згідно з рекомендаціями методистів, структура освітнього квесту має охоплювати такі компоненти:

- ♦ *вступ* (продумується сюжет, ролі),
- ♦ *завдання* (визначаються етапи, формулюються питання, добираються завдання),
- ♦ *порядок виконання* (створюються маршрутні листи, путівники, продумується система заохочення),
- ♦ *оцінювання* (проектується спосіб підбиття підсумків, нагородження та ін.).

Технологія квесту передбачає чітку етапність у роботі, від забезпечення якої залежить результат діяльності (див. Пам'ятку).

Варто зазначити, що в умовах закладу дошкільної освіти квести можуть організовуватись як у приміщенні групової кімнати, так і на території дитячого садка з використанням об'єктів його еколого-розвивального середовища (наприклад, екологічної стежини).

ЕКОЛОГІЧНІ КВЕСТИ

Безперечно, педагогічна цінність квест-технології дає підстави для її широкого застосування у різних освітніх напрямках, зокрема й екологічному. У практиці дошкільної еколого-природничої освіти квест-технологія забезпечує розвиток у дітей інтересу до вивчення природи, сприяє поглибленню й розширенню знань про природне довкілля, збагачує досвід взаємодії дитини з ним (зокрема на засадах пошукової діяльності), формує емоційно-зацікавлене, гуманне ставлення до нього.

Організовуючи екологічну квест-гру, педагог ставить дитину в позицію суб'єкта освітнього процесу, що екологізує процес пізнання нею природи, взаємозв'язків та взаємозалежностей у ній.

Таким чином, використання квест-технології в еколого-природничій освіті дошкільників робить пізнання природного довкілля цікавим і захопливим для малюка, і що найважливіше — природовідповідним. Адже гра — це спосіб входження малюка у світ, та й загалом — його життя.

ПАМ'ЯТКА

АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНЬОГО КВЕСТУ

Підготовчий етап

- ✓ визначити мету й завдання квесту, цільову аудиторію та кількість учасників;
- ✓ продумати сюжет і форму гри, створити сценарій;
- ✓ окреслити простір і дібрати ресурси;
- ✓ визначити помічників та організаторів;
- ✓ узгодити дату проведення;
- ✓ зацікавити учасників.

Початковий етап

- ✓ ознайомити вихованців з тематикою, правилами квесту, обладнанням і матеріалами;
- ✓ створити команди (якщо квест проводиться як командне змагання) та розподілити ролі між учасниками.

Рольовий етап

- ✓ забезпечити виконання індивідуальної чи групової роботи дітьми відповідно до обраних ролей (розв'язання поставлених завдань).

Творчий етап

(як правило, поєднується з рольовим)

- ✓ створити умови для виконання дошкільнятами творчих завдань (придумування командної пісні, емблеми, девізу, підготовка театральної постановки тощо).

Підсумковий етап

- ✓ підбити підсумки гри;
- ✓ нагородити переможців.

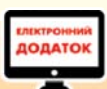
Аналітичний етап

- ✓ організувати рефлексивну діяльність усіх учасників квесту.

екологія

ігрова діяльність

розвиток мислення

ЗАВАНТАЖТЕ ПАМ'ЯТКУ:
dv.in.ua/2018-6/p13

ПРИКЛАД ЕКОЛОГІЧНОГО КВЕСТУ — НА НАСТУПНИХ СТОРІНКАХ →

У БДЖОЛИНУ ВЕЛИКУ РОДИНУ УСІ ДРУЖНО ЙДЕМО НА ГОСТИНУ

Екологічний квест для дітей старшої групи*

Мета. Розширювати і поглиблювати уявлення дітей про бджіл, особливості укладу бджолиної сім'ї та процесу медозбору. Закріплювати знання про лугові та садові квіти і їхні назви. Збагачувати досвід емоційно-чуттєвого, художньо-образного та активно-діяльнісного пізнання природи. Сприяти формуванню емоційно-ціннісного ставлення до бджіл та їхньої праці. Розвивати фізичні якості, увагу, кмітливість. Утверджувати дружні стосунки в колективі, розуміння важливості взаємодопомоги.

Матеріал: іграшка-бджілка; путівник — карта-схема; моделі вулика, бджолиної сім'ї, стільника; вирізані з картону геометричні фігури (квадрат, круг, трикутник, багатокутники, зокрема шестикутники); картонна основа для створення стільників; костюми для бджіл (обручі з вусиками та накидки); зображення лучних квітів (козельці лучні, гірчак, петрові батого (цикорій), осот лучний, кульбаба лікарська, дзвоники, берізка, нечуйвітер, латук, зозуліні слізки, фіалка, нагідки лікарські); заготовка циферблата годинника; клей, шалики; вирізані з картону квіти; відерця, відерце з медом.

Маршрут: квітуче дерево чи кущ (наприклад, липа, жасмин) → куточок дослідництва → трав'яна галявина (міні-лука) → квітник → імпровізований літній театр, облаштований біля альтанки чи ліанника → ігровий майданчик.

Хід квесту

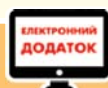
СТВОРЕННЯ ІГРОВОЇ СИТУАЦІЇ

Вихователь. Діти, ви знаєте, сталася велика прикрість — захворіла наша Оленка. Тому-то й не прийшла сьогодні до дитсадка. Коли я дізналася про це, мені захотілося їй чимось допомогти, аби вона швидше одужала. І я згадала, як нещодавно ми дивилися мультфільм про маленьке зайченя, яке вирішило дістати для своєї хворої матері меду. (Йдеться про мультфільм "Мед для мамі", створений за однойменною казкою І. Малковича та С. Ус). Чому б і нам не передати такий гостинець Оленці?

Але де ж нам узяти мед? (Діти висловлюють припущення). От і я думала-гадала і вирішила звернутися по допомогу до нашого давнього знайомого — бджоленяти Смугастика. (Демонструє іграшку).

* У процесі розроблення екоквесту використано матеріали тематичного випуску журналу "Джміль", 2017, № 7-8.

І бджолена погодилося! Але за однієї умови. Смугастик хоче, щоб діти пізнали таємниці бджолої науки, щоб зрозуміли, звідки береться мед і яку працю в нього вкладено. А тому запрошує нас усіх на уроки до бджолої школи. Ось і путівничок нам дав, аби ми не заблукали. (Демонструє карту). Малята, то як, приймаємо пропозицію Смугастика? (Відповіді дітей). Тоді ходімо знайомитися з бджолами!

СТАРТ

Діти підходять до квітучого дерева (липи) чи куща (жасмину, шипшини), де можна побачити багато бджіл.

Хвилинка милування “Знайомство з бджолами”

Привертаючи увагу дітей до липи, вихователь декламує вірш “Пахне літо” М. Пригари.

Вихователь. Діти, погляньте, якою незвичайною стала наша липка: вона вбралася у квіткові шати, напахтілася найвишуканішими парфумами, аромат яких розливається навколо і приваблює бджіл. Погляньте, скільки їх тут!

Спостереження за бджолами

Вихователь. Давайте трішки відійдемо, аби не заважати бджолам у їхній роботі. (Діти відходять на безпечну, але доступну для спостереження відстань). Малята, уважніше погляньмо на цих дивовижних комах.

- ♦ Якими словами можна описати бджілок? Зверніть увагу на їхні кожушки. Чим вони особливі? (Мають темні й світлі смужки). А ці кожушки гладенькі чи мають ворсинки? (Вони мають ворсинки, схожі на хутро). Тож як по-іншому ми можемо назвати бджілок? (Маленькі смугастики, пухнасті комахки тощо).
- ♦ Уважно прислухаймося. Чи вдалося вам почути музику бджіл? Яка вона — голосна чи тиха? Дзвінка чи приглушена? Її мелодія рухається чи стоїть на місці? (Відповіді дітей). Так, малята, коли слухаєш бджолої музику, складається враження, ніби хтось натягує невидимі тоненькі струни у квітах, і вони бринять.
- ♦ Як ви гадаєте, що роблять бджоли? (Відповіді дітей). Так, бджоли працюють. Вони перелітають з квітки на квітку, збирають хоботками солодкий нектар, з якого згодом виготовляють мед, а на лапки — пилок, яким вигодовуватимуть своїх малят-бджоленят. Отже, якими ще словами можна назвати бджіл? (Бджоли-трудівниці). У народі кажуть: “Бджола мала, а й та працює”.

Праця бджіл вимагає не тільки значних зусиль, а й спеціальної підготовки. Тому-то й існує Бджолої школа, у якій малі бджоленята опановують мистецтво медозбору. Туди і запросив нас Смугастик, аби ми самі переконалися у цьому. Тож поспішаймо на перший урок цієї школи.

Урок перший “БДЖОЛОЗНАВСТВО”

Вихователь разом з дітьми переходять до дослідницького куточка (модуля) екологічної стежини дитячого садка. На ньому облаштовано моделі вулика, бджолої сім’ї (матка, трутні, робочі бджоли), представлено модель стільника.

Вихователь. Перший урок у Бджолої школі називається “Бджолознавство”. (Вихователь розповідає про життя бджолої родини, розподіл обов’язків у ній, облаштування стільників за публікацією “Дивовижні бджоли” у журналі “Джміль”, 2017, № 7-8, с. 6-7. Супроводжує розповідь моделюванням).

Вправа “Побудуй стільники для бджіл”

Вихователь. Малята, пропоную вам уявити себе бджілками-будівельниками (роздає обручі з вусиками та накидки), яким потрібно побудувати стільники для меду. Перед вами різноманітні геометричні фігури. (Викладає квадрат, круг, трикутник, многокутники, пропонує дітям назвати їх). З яких фігур ви будуватимете стільники? (Із шестикутників). Отож, вам необхідно відібрати потрібні фігури і з них створити стільник.

Таку роботу зі створення стільника можна організувати в парах, у малих групах чи як командне змагання.

Наприкінці кожного “уроку” діти отримують відзнаку — ключик.

Урок другий “КВІТКОВИЙ ГОДИННИК”

Діти переходять до наступної зупинки (модуля) екологічної стежини — міні-луки (трав’яна галявина).

Вихователь. Діти, як гарно влітку на луці! Яких лишень квітів тут немає! Їхні яскраві барви та ніжний аромат приваблюють бджіл. Але як розібратися у цьому квітковому розмаїтті? Як знати, коли і до якої квітки летіти? Цьому присвячений другий урок у Бджолої школі.

Рухлива гра “Квіти і бджоли”

Вихователь. Малята, квітів на луці справді багато. А чи знаєте ви їхні назви? Перевіримо!

Діти об’єднуються у дві команди — “квіти” і “бджоли”. Кожній “квітці” педагог дає її паперове зображення. Діти-“квіти” стають у коло, діти-“бджоли” розміщуються всередині. Вихователь по черзі називає лучні квіти. “Бджоли” мають оточити відповідну “квітку”. “Бджола”, яка заблукає, пропускає один хід. Гра продовжується доти, поки всі “квіти” не будуть знайдені.

Колективна робота “Квітковий годинник”

Вихователь. Тепер ви, малята, добре знаєте назви лучних квітів. Але це ще не все. Виявляється, всі квіти “прокидаються”, тобто розкривають свої пелюсточки, у різний час. І бджолам потрібно знати годину пробудження кожної з них. Щоб зорієнтуватися у цьому, я пропоную створити

квітковий годинник. Поглянувши на нього, одразу можна буде дізнатися, коли яка квітка розкриває вранці свої пелюстки.

Вихователь називає квітку і годину її пробудження. Діти мають приклеїти її зображення на заздалегідь підготовлений циферблат із позначеними годинами від 0 до 12 у відповідному місці.

Козельці лучні — 3-4 год.

Гірчак — 4-5 год.

Петрові батоги (цикорій) — 4-5 год.

Осот лучний — 5-6 год.

Кульбаба лікарська — 5-6 год.

Берізка — 5-6 год.

Нечуйвітер зонтичний — 6 год.

Дзвоники — 6-7 год.

Латук — 7 год.

Зозуліні слізки — 7 год.

Фіалка — 7-8 год.

Нагідки лікарські — 8-9 год.

Урок третій “НАУКА ПРО ЗАПАХИ”

Діти з вихователем переходять до наступної зупинки (модуля) екологічної стежини — квітника.

Вихователь. У пошуках квітів-медоносів для бджоли дуже важливим орієнтиром є їхній аромат. Тому й вивчають бджоли науку про запахи, якій присвячено третій урок у Бджолиній школі.

А чи знаєте ви, чому пахнуть квіти? (Відповіді дітей). Виявляється, запаху квітці надає ароматична олія, яку виробляє рослина. Це так матінка-природа подбала, аби квітка приваблювала комах, що допомагають рослині розмножуватися, — розносять її пилок.

Сьогодні ми вже вдихали солодкий аромат липи. Але й наш квітник також вабить запахами.

Гра “Впізнай квітку за запахом”

Вихователь. Спробуймо розібратися у розмаїтті пахощів. Для цього я пропоную пограти ще в одну гру. У ній ви маєте із зав’язаними очима впізнати, яку квітку я дала понюхати, і сказати мені про це “на вушко”.

Вихователь та його помічник зав’язують дітям очі шаликами. Малята стають у коло. Вихователь по черзі підносить до кожного квітку, дитина вдихає її запах, говорить на вухо дорослому її назву. Дітям, які помилилися, дається додаткова підказка (загадка про квітку). Гра триває, поки всі діти правильно не назвуть квіти за запахом.

Вихователь. Тепер ви безпомилково впізнаватимете квіти за ароматами.

Урок четвертий “МУЗИЧНИЙ КЛАС”

Діти переходять до наступної зупинки — імпровізованого літнього театру, облаштованого біля альтанки, ліанника тощо.

Упізнають малята квіткові аромати.

(Фото надане автором.
ЗДО № 2 “Малятко”, м. Липовець, Вінницька обл.)

Вихователь. Діти, ви всі любите музику, правда? І, як ви вже переконалися, бджолам також подобається музика. Вона супроводжує їх у роботі й допомагає працювати. Отож, четвертий урок бджолиної школи — музичний.

Музично-естетична бесіда “Політ джмеля”

Вихователь. Малята, бджолину музику ми з вами вже сьогодні слухали, а от музику про комах — ні. Тож пропоную поринути у світ класичної музики і послухати уривок з опери “Казка про царя Салтана” Миколи Римського-Корсакова. (Звучить аудіозапис).

Діти, кого ви почули у цій музиці? (Відповіді дітей). А чому ви переконані, що це джміль, а не якась інша комаха, наприклад, жук сонечко? (Чути постійне дзижчання). Що робить джміль у творі композитора: сидить на квітці чи летить? (Він летить). Справді, у п’єсі зображено саме політ джмеля: мелодія то опускається, то піднімається, то стихає, ніби віддаляючись, то гучнішає, немовби наближуючись. Цей твір так і називається — “Політ джмеля”. Скажіть, а цей політ повільний, плавний чи швидкий, стрімкий? (Політ надзвичайно стрімкий і неспинний). Що вказує на це? (Темп музики). Який настрій у джмеля — веселий, грайливий чи трохи сердитий? (У музиці відчувається напруження, що свідчить про невдоволення персонажа).

Слухаючи цю музику, хочеться піднятися в повітря і полетіти разом із джмелем. Тож уявімо себе джмеликами — родичами бджілок і порухаймося під неспинний рух мелодії. (Діти виконують рухи під музику).

Урок п'ятий “БДЖОЛИНА ЕСТАФЕТА”

Усі переходять до ігрового майданчика.

Вихователь. Діти, ви спостерігали, які бджоли заклопотані, як вони трудяться, перелітають з квітки на квітку, відлітають до вулика і знову повертаються. Звісно, така робота потребує належної фізичної підготовки. Тому-то у Бджолиній школі уроки фізкультури обов'язкові. На один із них — бджолину естафету — нас саме запрошують. Тож позмагаймося!

Естафета “Збери нектар”

На ігровому майданчику зімітовано квіткову галявину: розкладено квіти за кількістю дітей, на яких — уявний нектар (м'ячики). Команди стають у два ряди одне за одним, у руках — відерця. За сигналом вихователя естафета починається. “Бджілка” має “долетіти” до квітки, “зібрати нектар” (покласти м'ячики у відерця) і повернутися до своєї команди. Кожен здійснює тільки один “виліт” і “збирає нектар” тільки з однієї квітки. Наступний учасник має право “вилітати” тільки тоді, коли повернувся попередній. Виграє та команда, яка перша “збере нектар” з усіх квіток.

Урок шостий “ШКОЛА ВЗАЄМОДОПОМОГИ”

Вихователь. Ви вже знаєте, що бджоли живуть сім'ями. А в сім'ї, особливо великій, важливі взаємна повага та підтримка. Тому-то у бджіл існує школа взаємодопомоги. Гайда на урок!

Вправа “Перший виліт”

Вихователь. Перший виліт для молоді бджоли-збиральниці — це справжня подія! Але їй потрібний поводитир — той, хто супроводжуватиме її в дорозі, оберігатиме від небезпеки, допомагатиме долати перешкоди.

Я пропоную вам об'єднатися в пари: молода бджола й досвідчена бджола-поводир. Старша

бджола має провести молоду по небезпечному маршруту до квітки і назад до вулика.

Вихователь позначає вулички-маршрути для пар. Кілька дітей грають ролі інших комах (ос, комарів тощо), малят, які грають у м'яч або запускають повітряного змія, машин та інших перешкод. Після проходження маршруту діти міняються ролями в парах.

Вправа “Працюємо разом”

Вихователь. У великій бджолиній родині багато господарських турбот. Треба і доглядати за бджоленятами-малюками, і прибирати вулик, і чистити стільники, і провітрювати оселю, й оберігати її від небезпечних гостей. Звісно ж, поодиноці ці справи робити важко. Тому бджоли об'єднуються в групи.

Повправляємося у такій роботі. Потрібно об'єднатися в групи по 4 бджоли-трудівниці.

Кожна група отримує завдання, розподіляє обов'язки між учасниками. Групи репетирують сценку виконання своїх обов'язків у бджолиній родині. Потім кожна по черзі демонструє результати роботи. Решта дітей мають здогадатися, яке ж господарське доручення виконувала група.

ФІНІШ

Вихователь. Ви пізнали таємниці бджолиної науки, успішно пройшли всі уроки бджолиної школи. Смугастик спостерігав за вами і дуже втішений вашими успіхами. А тому з радістю виконує свою обіцянку. (Вихователь демонструє бочечку з медом). Ось мед для нашої Оленки — гостинець від сім'ї бджоленяти Смугастика. Він має цілющі властивості й, сподіваюся, допоможе їй одужати. У нього вкладено працю тисяч маленьких бджілок-трудівниць. Та й вашої трішки є, адже ви так старалися бути сумлінними учнями бджолиної школи!

Діти відкривають бочечку з медом ключиками, обмінюються враженнями. ■

“Джміль” № 7-8: У БДЖІЛ НА ГОСТИНІ

Тематичний випуск журналу “Джміль” № 7-8 за 2017 рік допоможе організувати дослідницький проект, присвячений бджолам.

СЮЖЕТНА
КАРТИНА
“На пасіці”

СКОРОМОВКИ
про джмелів і бджіл

СТВОРЕННЯ МОБІЛЯ
ТА ВІТРАЖУ

МУЗИЧНІ
ТВОРИ
про комах

ЦІКАВИНКИ
з бджолиного
життя

НАСТІЛЬНА ГРА
“Математичні стільники”

ТЕАТРАЛЬНА ВИСТАВА

* Без вартості пересилки

Придбати журнал можна в редакції. Наші контакти:
(044) 486-13-32, (067) 504-50-22, books@dvsvit.com.ua

Завантажуйте інтерактивні
матеріали: jmil.com.ua/2017-8

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ НА САЙТІ JMIL.COM.UA

ШВИДКО, ЗРУЧНО
І ДЕШЕВШЕ, НІЖ НА ПОШТІ

"Дошкільне
виховання" для
вихователів уже
передплатили?

А "Палітру
педагога"?

Бери весь
комплект!
Так дешевше!

І "Джміль"
на всіх!
Там же
наліпки!

Щоб на пошті не чекати,
йдіть на сайт по передплату!

ЗНИЖКА -
до 20%

